

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання у вищій школі

Другий (магістерський) рівень

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 30.08.2019 р.

ЗМІСТ

- Загальна інформація
- Анотація до курсу
- Мета та цілі курсу
- Результати навчання (компетентності)
- Організація навчання курсу
- Система оцінювання курсу
- Політика курсу
- Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика викладання у вищій школі
Викладачі	Доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Стинська Вікторія Володимирівна
Контактний телефон викладачів	0956827858
E-mail викладача	viktoriia.stynska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Нормативна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС -2 (90 год.)
2. Анотація до курсу	
<p>Цей курс спрямований на формування у студента адекватного розуміння процесу педагогічної діяльності, навчання та виховання не як одностороннього, безпосереднього впливу викладача на особистість молодої людини, а як педагогічної взаємодії суб'єктів спільної діяльності. Тематика, зміст програми орієнтовані на оволодіння студентами відповідними знаннями, загальними вміннями та навичками організації педагогічної взаємодії з молодими людьми, навчально-виховного процесу у напрямі розвитку особистості.</p> <p>Основні теоретичні положення, ідеї курсу розглядаються через призму психологічних механізмів, закономірностей, законів природного розвитку людини, її пізнавальної діяльності, становлення особистісних рис, що є умовою творчого пошуку вчителем шляхів, методів, засобів організації педагогічної взаємодії з учнями, здійснення опосередкованого впливу на особистість у цьому процесі. Загальні положення спираються на знання студентами філософії як методологічної бази, психології як теоретичної основи і сприяють кращому подальшому оволодінню методикою психолого-педагогічної діяльності у закладах середньої освіти.</p> <p>Вивчення курсу «Методика викладання у вищій школі» відбувається шляхом обговорення, рефлексії, осмислення студентами власного життєвого досвіду, професійних уявлень, вироблення власного бачення, поглядів стосовно</p>	

педагогічної взаємодії з молодією людиною, набуття відповідних умінь та навичок. Навчальна програма передбачає огляд, аналіз, оцінку теоретичних положень викладачем у взаємодії зі студентами під час лекцій.

Зміст дисципліни включає: 1) теоретичні засади методики викладання у вищій школі; 2) специфіку методів викладання у структурі процесу навчання у вищій школі; 3) психолого-педагогічні умови впровадження освітніх технологій викладання у вищій школі; 4) методичні основи викладання у вищій школі; 5) методологічні основи викладання у вищій школі; 6) дидактичні основи управління навчально-творчою діяльністю студентів. Це відповідає двом змістовим модулям дисципліни, і її базові блоки створюють єдину модульну систему.

Практично-семінарські заняття орієнтовані на самостійну підготовку студентами проектів, творчих робіт, ситуаційних вправ, їхнього представлення та обговорення у групі, аналіз педагогічних ситуацій, фрагментів навчально-виховного процесу з позиції теоретичних ідей, концепцій, власних педагогічних поглядів, організацію мікрорекламування студентів.

3. Мета і завдання курсу

Мета: формування методичної компетентності майбутніх викладачів ВНЗ.

Завдання:

1. сформуванню у студентів систему знань, умінь та навичок викладання навчальних дисциплін у ВНЗ; здатності і готовності майбутніх фахівців до викладацької роботи;

2. ознайомити студентів зі структурою і змістом навчального процесу у вищому навчальному закладі, з особливостями роботи викладачів, завідувача кафедри, деканату, адміністрації;

3. оволодіти педагогічними формами освітньої взаємодії зі студентами, навчитися творчо застосовувати знання у практичній діяльності;

4. навчитися планувати, організовувати і аналізувати різноманітні види навчальних і поза аудиторних занять, використовувати найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку студентів;

5. набути початкового досвіду ведення науково-методичної роботи, дослідно-експериментальних форм педагогічної діяльності;

6. спонукати майбутніх викладачів до педагогічної творчості, апробувати найбільш ефективні прийоми і методи навчання, що застосовуються в системі викладання навчальних дисциплін.

7. ознайомити студентів із особливостями професійної майстерності та педагогічної техніки викладача.

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- концептуальні засади викладання у вищій школі;

- зміст та форми організації навчально-виховного процесу у вищій школі;

- методи викладання дисциплін у вищій школі
- особливості організації й проведення навчально-виховної роботи у вищих навчальних закладах.

вміти:

- структурувати методичний матеріал відповідно до місту навчальної дисципліни, теми, форми проведення навчального заняття тощо;
- проектувати основні форми організації навчального процесу за відповідним напрямом підготовки;
- організовувати самостійну роботу студентів;
 - застосовувати методи науково-педагогічного дослідження;
 - свідомо вибирати методи навчання з урахуванням конкретних умов, навчальної діяльності;
- планувати етапи і прогнозувати результати навчання і виховання;
- застосовувати на практиці оптимально доцільні форми й методи навчання та виховання;
- аналізувати педагогічні ситуації та приймати адекватні рішення;
- аналізувати, оцінювати та коректувати навчально-виховний процес у вищій школі.

Компетентності:

- обізнаність із теоретичними основами методики викладання у вищій школі її методологією, категоріальним апаратом, методами, формами, засобами освітньої діяльності;
- уміння трансформувати теоретичні знання у засоби розв'язання педагогічних задач;
- готовність використовувати педагогічні знання у майбутній педагогічній практиці та самостійній освітній діяльності;
- здатність оперувати методами, формами і засобами навчання та виховання студентів, які сприятимуть вирішенню педагогічних проблем;
- готовність до інноваційної діяльності, як умова формування професіоналізму майбутнього фахівця;
- інформованість про шляхи і способи самостійного вдосконалення майбутнього педагога закладу середньої освіти.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год.
семінарські заняття/практичні/лабораторні	20 год.
самостійна робота	50 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
1	Освітні/педагогічні науки	I	Нормативний

Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Концептуальні підходи методики викладання у вищій школі Предмет і завдання методики викладання у вищій школі. Професійна діяльність педагога в організації навчально-виховного процесу у ВШ</p>	Лекція	3, 10, 11, 15, 16, 17, 21, 23	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела 2 год		Протягом 2 семестру згідно із розкладом занять
<p>Тема 2. Організація процесу навчання у вищій школі Навчально-методичний комплекс за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». Навчальний графік, робочі програми і тематичні плани. Організація аудиторної роботи зі студентами. Організація праці викладача. Роль кафедри в управлінні навчальним процесом.</p>	Лекція	11, 15, 17, 21, 23	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела 2 год		Протягом 2 семестру згідно із розкладом занять
<p>Тема 3. Методика підготовки та читання лекції у вищій школі</p>	Лекція	2, 3, 14, 15, 16, 21, 23	Опрацювати конспект лекції та		Протягом 2 семестру згідно із

<p>Роль і значення лекції у професійній діяльності викладача вищої школи. Види лекцій. Підготовка та проведення лекції. 4. Критерії оцінювання лекторської майстерності. 5. Прийоми активізації процесу сприйняття студентами лекцій.</p>			<p>відповідн і джерела 4 год</p>		<p>розкладо м занять</p>
<p>Тема 4 Методика проведення практичних, лабораторних, семінарських, індивідуальних занять та консультацій Семінарське заняття: методика підготовки та проведення. Практичні заняття: методика підготовки та проведення. Методика проведення консультацій та індивідуальних занять.</p>	<p>Лекція</p>	<p>3, 4, 6, 11, 14, 15, 16, 17, 21, 23</p>	<p>Опрацюв ати конспект лекції та відповідн і джерела 4 год</p>		<p>Протягом 2 семестру згідно із розкладо м занять</p>
<p>Тема 5. Методика організації педагогічного контролю студентів Завдання, функції і види</p>	<p>Лекція</p>	<p>3, 6, 7, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 21</p>	<p>Опрацюв ати конспект лекції та відповідн і джерела 4 год</p>		<p>Протягом 2 семестру згідно із розкладо м занять</p>

<p>педагогічного контролю. Форми і методи контролю навчальних досягнень студентів. Загальні критерії оцінювання знань студентів на іспиті. Організація проведення державної атестації студентів. Організація практичної підготовки майбутніх спеціалістів.</p>					
<p>Тема 6. Психолого-педагогічні особливості організації самостійної роботи студентів Види самостійної роботи студентів. Метод «портфоліо» в структурі самостійної роботи. Комп'ютерна підтримка самостійної роботи студентів. Передумови забезпечення ефективності самостійної роботи студентів.</p>	<p>Лекція</p>	<p>10, 11, 12, 15, 17, 21, 23</p>	<p>Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела 2 год</p>		<p>Протягом 3 семестру згідно із розкладом занять</p>

<p>Тема 7. Сутність значення науково-дослідницької роботи студентів Організація науково-дослідницькою діяльністю студентів. Вимоги до виконання курсових, дипломних і магістерських робіт. Організація навчальної і науково-дослідницької роботи аспірантів. Вимоги до виконання кандидатських дисертацій. Докторантура як вища форма підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів.</p>	<p>Лекція</p>	<p>2, 3, 8, 11, 12, 15, 17, 21, 23</p>	<p>Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела 2 год</p>		<p>Протягом 3 семестру згідно із розкладом занять</p>
<p>Тема 1. Структура та особливості процесу навчання у вищій школі Поняття про процес навчання у вищій школі. Закономірності та принципи навчання у вищій школі. Методи навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі. Форми організації навчання у вищій</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 20, 21, 23.</p>	<p>Опрацювати відповідні джерела, 2 год.</p>	<p>2,5 б.</p>	<p>Протягом 1 семестру згідно з розкладом занять</p>

школі. Контроль процесу навчання у вищій школі.					
Тема 2. Лекція у вищій школі: технологія і техніка підготовки і проведення	Семінарське заняття	1, 2, 3, 5, 9, 15, 17, 18, 19, 21	Опрацювати відповідні джерела, 4 год.	5 б.	Протягом 1 семестру згідно з розкладом занять
Тема 3. Методика підготовки та проведення практичних (лабораторних і семінарських) занять	Семінарське заняття	2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 21, 23.	Опрацювати відповідні джерела, 2 год.	5 б.	Протягом 1 семестру згідно з розкладом занять
Тема 4. Методика оцінювання знань, вмінь і навичок (організація проведення екзаменів, заліків)	Семінарське заняття	2, 3, 5, 8, 10, 11, 15, 17, 21, 23.	Опрацювати відповідні джерела, 2 год.	5 б.	Протягом 1 семестру згідно з розкладом занять
Тема 5. Методика організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності, науково-дослідної й індивідуальної роботи студентів у ЗВО Характеристика основних етапів організації СРС. Різновиди СРС. Перелік та загальна характеристика конкретних прийомів навчальної діяльності, оволодіння якими необхідно для СРС.	Семінарське заняття, круглий стіл	2, 3, 11, 15, 17, 21, 22.	Опрацювати відповідні джерела, 2 год.	5 б.	Протягом 1 семестру згідно з розкладом занять

<p>Компоненти пізнавальних здібностей, можливості їх розвитку завдяки організації СРС. Особливості організації СРС у навчальній діяльності під безпосереднім або опосередкованим керівництвом викладача. Характеристика окремих видів СРС з друкованим матеріалом. Перспективи організації СРС.</p>					
<p>Тема 6. Методика організації курсового і дипломного проектування. Організація практичної підготовки спеціалістів. Керівництво позааудиторною роботою студентів.</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>2, 3, 11, 15, 17, 21, 22.</p>	<p>Опрацювати відповідні джерела, 2 год.</p>	<p>2,5 б.</p>	<p>Протягом 1 семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 7. Методика проведення різних видів занять з використанням активних методів навчання Сутність інтерактивного навчання. Навчання в дискусії як метод активізації пізнавальної діяльності</p>	<p>Семінарське заняття, презентація</p>	<p>2, 3, 11, 15, 17, 21, 22.</p>	<p>Опрацювати відповідні джерела, 2 год.</p>	<p>2,5 б.</p>	<p>Протягом 1 семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>студентів. Кейс-метод: сутність та умови впровадження. Навчальний тренінг: сутність та умови впровадження. Метод «мозковий штурм»: сутність та умови впровадження.</p>					
<p>Тема 8. Особистість викладача як інструмент впливу в педагогічній взаємодії Професійний імідж викладача. Сутність і стилі педагогічного спілкування. Стратегії взаємодії у спілкуванні. Маніпулювання та актуалізація. Внутрішня техніка викладача. Зовнішня техніка викладача. Способи комунікативного впливу: переконування та навіювання.</p>	<p>Семінарське заняття, круглий стіл</p>	<p>2, 3, 11, 15, 17, 21, 22.</p>	<p>Опрацювати відповідні джерела, 2 год.</p>	<p>2,5 б</p>	<p>Протягом 1 семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>6. Система оцінювання курсу</p>					
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт «9.3. Види контролю «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»)). Загальні 100 балів включають: 30 балів за</p>				

	практичні заняття; 20 балів за самостійну роботу; 50 балів за екзамен.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань і завдань ККР.
Семінарські заняття Умови допуску до підсумкового контролю	Оцінюються за п'ятибальною системою. Виконання усіх передбачених форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу - 50 .
Політика курсу	
Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.	
Рекомендована література	
<p>1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18</p> <p>2. Про освіту: Закон України від 5.09.2017 р. Київ: АЛЕПТА, 2018. 120с.</p> <p>3. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013.</p> <p>4. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти : постанова КМУ від 15 квітня 2015 р. № 244 // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 108. – 18 червня.</p> <p>5. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. URL: постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2015 р. № 266. URL: http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/101-perelik-galuzej-znan-i-spetsialnostej.</p> <p>6. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від від 26 грудня 2015 р. № 848-VIII. URL: http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/112-zakon-ukrayiny-pro-naukovu-i-naukovo-tehnichnu-dijalnist</p>	
НАВЧАЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ ТА ПОСІБНИКИ	
<p>7. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 224 с.</p> <p>8. Козлова Г.М. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Одеса, 2014 200 с.</p> <p>8. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник / О. В.</p>	

Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. Сімферополь : Дайфі, 2011. 270 с.

9. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник. / Вид. друге. Лоп. та перероблене. Суми, СумДПУ, 2009. 122 с.

10. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. К.: ЧП, 2007. 211 с.

11. Пометун О. І., Фрейман Г. О. Методика навчання історії в школі. К.: Генеза, 2006. 328 с.

12. Чужикова В. В. Методика викладання права.-К.: КНЕУ, 2010. 428 с.

13. Яворська Г. Х. Педагогіка для правників: Навч. посіб. К.: Знання, 2004. 335 с.

ДОДАТКОВА:

14. Авдеєнко А.П., Дементій Л.В., Поляков О.Є. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів. *Проблеми освіти*. К. 2001. Вип.24. С. 108-111

15. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти в Україні: Історія, Теорія: Підручник. К.:Либідь, 1998. 560 с.

16. Андрусин Б. І., Гуз А.М. Методика викладання шкільного курсу «Основи правознавства»: підручник. К.: Знання, 2008. 301с.

17. Барбашова І.А Дидактика: навч. посібник для ст-ів ВНЗ. 2-е видання. Донецьк: Ландон-XXI, 2011. 228с.

18. Барбашова І.А Загальні основи педагогіки: навч. посібник для ст-тів ВНЗ. 2-е видання. Донецьк: Ландон-XXI, 2011. 126с.

19. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2005. 252

20. Вишневський О І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. Вид. 3-є, доопрац. і допов. К. : Знання, 2008. 568

21. Вітвицька, С. С. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. К. : Центр навчальної л-ри, 2003. 320 с.

22. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи. За модульною системою навчання. К., 2005. 395 с.

23. Волкова Н.П Педагогіка. К.: 2003.575 с.

24. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навч. посібник Донецьк, 2010. 242 с.

25. Гончаренко О. М. Права людини в Україні: навч. посіб. К.: Знання, 2008. 207 с.

26. Дидактика современной школы /Под ред. В.А.Онищука. К.: Рад. Школа, 1987. 350 с.

27. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти): навчально-методичний посібник / авт. кол.; за ред. М.Л. Смульсон. К.: Педагогічна думка, 2008. 256 с.

28. Зеленський К.В., Козак В.І., Синишин О.В. Рейтинг як форма індивідуального підходу до всебічного розвитку особистості. *Нові технології навчання*. К. 2001. Вип. 30. С. 166-170

29. Законодавство України про працю : Збірник законодавчих та нормативних актів / Упоряд. М. І. Камлик. К.: Атіка, 2003. 944 с
30. Кайданова Л. Г., Мнушко З. М. Модульна технологія навчання: навч.-метод. посібник. Харків.: Золоті сторінки, 2002. 83 с.
31. Кашкар'юв Г.В. Методика організації правовиховної практики: навч. посібник. Донецьк: Ландон-XXI, 2011. 156с.
32. Кашкар'юв Г.В. Теоретичні та практичні аспекти компетентнісного підходу до підготовки вчителів правознавства: монографія. Донецьк: Ландон-XXI, 2011. 243с.
33. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: учеб. пособ. для студ. высш.учеб. заведений. М.: Академия, 2007. 352 с.
34. Костенко О Б. Основи правознавства : посіб. для вступників до вищ. навч. закладів. Вид. 2-ге, доповн. і переробл. К. : Ін Юре, 2007. 600 с.
35. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи. К.: Знання, 2009. 387 с.
36. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. К.: Знання., 2005. 485 с.
37. Максим'юк С.П. Педагогіка: навч. посібник. К.: Кондор, 2009. 670с.
38. Малафіїк І. В. Дидактика : навч. посіб. К. : Кондор, 2005. 400 с.
39. Мистецтво бути викладачем: Практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. За ред. О.І. Сидоренка. К.: Навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”. 2003. 144 с.
40. Навчальні ігри з історії та правознавства : метод. посіб. для вчителя / Закарпатський обл. ін- т післядипломної освіти ; За ред. В.І. Кобаль. 3-є вид., доп. і перероб. Ужгород ; Мукачево ; Рівне ; Тернопіль ; Одеса, 2007. 200 с.
41. Нагаєв Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
42. Ортинський В Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. К. : Центр учбової літератури, 2009. 472 С.
43. Подласий І.П. Педагогіка. М.: ВЛАДОС, 2002. 569 с.
44. Про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців: Тимчасове положення. Наказ МОН України від 23.01.2004. № 48.
45. Слепкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К., 2000.
46. Стинська В.В., Бойчук В.М., Яцишин З.М. Лекція як форма організації і метод навчання у закладах вищої освіти. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу» (Яремче, 17 березня 2019 р.). Яремче, 2019. С. 60.
47. Туркот Т. Педагогіка вищої школи. К., 2011. 625 с.
48. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: навчально- метод.посібник. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. Панькова А.І. Одеса, 2002 С.424
49. Щекатунова Г. Моніторинг педагогічних нововведень . *Рідна школа.*

2009. № 4. С. 14-17.

50. Ярошук Л. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навчальний посібник. Луцьк, 2010. 308с.

51. Ягунов В. В. Педагогіка: навч. посібник. К.: Либідь, 2003. 560 с.

13. Допоміжна

52. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: модульне навчання. К., 1989 218 с.

53. Авдєєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів. *Проблеми освіти*. К. 2001. Вип.24. С. 108-111

54. Андросчук Аліна . Професія юриста в країнах Європейського Союзу. *Юридичний журнал*. К., 2011 34-37.

55. Величко О.Б. Гуманізація освіти та її вплив на становлення особистості студента. *Проблеми освіти*. К.-2001. Вип.24. С. 25-29

56. Інформаційні технології і засоби навчання: зб.наук. праць / за ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука. К.: Атіка, 2005. 272 с.

57. Болонський процес: Документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.). К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. 169с.

58. Болонський процес: Нормативно-правові документи Болонський процес: Нормативно-правові документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.) З.І. Тимошенко (уклад.). К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. 101с.

59. Болонський процес: проблеми реалізації у Львівській комерційній академії: Матеріали наук.-метод. конф. Л. : Видавництво Львівської комерційної академії, 2005. 382с.

60. Лалак, Н. Формування професійної компетентності у майбутніх учителів як психолого-педагогічна проблема. *Рідна школа*. 2009. № 5-6. С. 17-20.

61. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. - вип. 61 / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України; редкол.: О.П. Гребельник, Я.Я. Болюбаш, І.А. Шелест та ін. К., 2010. 185с

62. Щекатунова, Г. Моніторинг педагогічних нововведень. *Рідна школа*. 2009. № 4. С. 14-17.

63. Уліщенко, Андрій. Розвиток креативних якостей педагога в системі підвищення кваліфікації. *Освіта і управління*. 2009. № 1. С. 126-130. С. 130

.....

14. Інформаційні ресурси

1. pidruchniki.ws/pedagogika
2. readbookz.com/books
3. pedagogika.ucoz.ua
4. ukrkniga.org.ua
5. www.refine.org.ua
6. Studentam.net.ua

Викладачі:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
ім. Б. Ступарика В.В.Стинська